

Mihai Eminescu (1850–1889) este cea mai importantă figură a literaturii române din secolul al XIX-lea și autorul cu cea mai mare influență asupra creației literare din secolul ce i-a urmat. O personalitate care a făcut epocă, acea epocă pe care istoriile literare și manualele o numesc, pe drept cuvânt, a „marilor clasici”. Puternica înrăurire a poetului, la îndemnul căruia au început să scrie cei doi prieteni ai săi, Slavici și Creangă, a făcut ca literatura română să cunoască, la sfârșit de secol XIX, momentul ei de clasicitate.

La scurtă vreme după moartea sa, și nu fără legătură cu mărturiile contemporanilor ce făcuseră din extrema suferință a vieții și din „nebunia poetului” un fundal pentru lectura poeziei sale, figura lui Eminescu a căpătat dimensiuni mitice, iar poezia sa a devenit, în mentalul colectiv al românilor, Poezia însăși. Foarte curând a fost recunoscut drept „poet național”, iar editarea operei sale a reprezentat una dintre cele mai mari provocări pentru filologia românească. Titu Maiorescu a alcătuit și a pus în circulație, în 1883, o foarte inspirat alcătuită ediție de consacrare. În anii '30 ai secolului trecut, Perpessicius a inițiat ediția științifică de *Opere*, un act cultural unic la noi, continuat și dus la capăt, până în anii '80, de o echipă a Muzeului Literaturii Române, condusă de Petru Creția și D. Vatamaniuc.

MIHAI EMINESCU POEZII

ediție adnotată

Selecție, cronologie și note de
CĂTĂLIN CIOABĂ

Umbră lui Istrate Dabija-voe- vod 257	Venere și Madonă 50
{Un Phoenix e o pasăre-n vechi- me} 409	Veneția 333
Ușoare sunt viețele multora... 250	Venin și farmec... 199
	Vis 197
	Vrèo zgâtie de fată 271
	Zboar-al nopții negru flutur 304

Cuprins

Notă asupra ediției	5
Cronologie.....	15

POEZII

1866

La mormântul lui Aron Pumnul.....	35
De-aș avea.....	38
La o artistă.....	40
Frumoasă-i.....	43

1867

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie.....	45
---	----

1868

Printre stânci de piatră seacă.....	47
Numai poetul.....	49

1869

Venere și Madonă	50
Când privești oglinda mării	55
Locul aripelor.....	57

Respect pentru Epigonii și cărți	59
Noaptea	65

1871

<i>Mortua est!</i>	66
Copii eram noi amândoi	69

1872

Sara pe deal	73
Câte nopți eu cugetat-am	77
Egiptul	78
Cugetările sărmanului Dionis	83
Odin și poetul	87
Floare albastră	96

1873

Privesc orașul – furnicar	99
Dumnezeu și om	101
Stam în fereasta susă	104
Mitologice	106
Din Berlin la Potsdam	109

1874

Cum negustorii din Constantinopol	112
Menire	113
Aducând cântări mulțime	115
Luna iese dintre codri	117
Preot și filozof	119

1875

Antropomorfism	121
A frumșeții tale forme	132
Miron și frumoasa fără corp	134

Melancolie	153
Crăiasa din povești	156
Cărțile	158
Lacul	160
Pe gânduri ziua	161
Dorința	162
În fereasta despre mare	164
Călin (File din poveste)	165
De ce mă-ndrept și-acum	175
Gândind la tine	176
Coborârea apelor	177
Dormi!	178
De vorbiți mă fac că n-aud	180
Ce șoptești atât de tainic	181
E împărțită omenirea	183
Sonet satiric	185
Tu mă privești cu marii ochi	188
Ai noștri tineri	190
Ah, cerut-am de la zodii	192
Cu gândiri și cu imagini	193
Pierdut în suferința	195
Iar fața ta e străvezie	196
Vis	197
Venin și farmec	199
Eu nu cred nici în Iehova	200
Felicitare lui Samson Bodnărescu	201
Cântec vechi	202
Icoană și privaz	204
Codrule, Măria-Ta	211
Poet	212
Pierdută pentru mine, zâmbind prin lume treci!	213
Doină, doină greu îmi cazii	218
Și dacă de cu ziua	219
Se bate miezul nopții	220

Criticilor mei	222
Kamadeva	224
Lumea îmi părea o cifră	226

1877

Pajul Cupidon	227
Lectură	229
Pe aceeași ulicioară	233
Singurătate	235
Scrisori din Cordun	237
Departate sunt de tine	239
Peste vârfuri	240

1878

Povestea codrului	241
Oricare cap îngust	244
Părea c-așteaptă	245
Povestea teiului	246
Ușoare sunt viețile multora	250
<i>Sauve qui peut</i>	251
Iubind în taină	252
Oricâte stele	253
Ce s-alegea de doi nebuni, iubito	255
Umbra lui Istrate Dabija-voevod	257
Atât de dulce	263
Fiind băiet păduri cutreieram	264
Iambul	266
Colinde, colinde	267
Mă-ntrebai, dragă,-ntr-o zi	268
Rugăciune	269
Lumineze stelele	270
Vrèo zgâtie de fată	271

1879

O, rămâi	272
De câte ori, iubito	274
Rugăciunea unui dac	275
Atât de fragedă	277
Sonete	279
I (Afară-i toamnă)	279
II (Sunt ani la mijloc)	280
III (Când însuși glasul)	282
Stau în cerdacul tău	283
Freamăt de codru	284
Răsai asupra mea	286
Revedere	287
Despărțire	289
Foaia veștedă (după N. Lenau)	291
Noi amândoi avem același dascăl	294
Stelele-n cer	296
O,-nțelepciune, ai aripi de ceară!	298
Și era ploaie cu senin	301
E trist ca nimeni să te știe	302
Zboar-al nopții negru flutur	304
O, stingă-se a vieții	305
Dragoste adevărată	308
Trecut-au anii	310
Cu mâne zilele-ți adaogi	311
Te duci	314

1880

O, mamă	316
Doină (Ce stă vântul să tot bată)	317
Ce suflet trist	318
Dintre sute de catarge	319
Din cerurile-albastre	320
Povestea Dochiei și ursitorile	323

Veneția.....	333
Între nouri și-ntre mare	334
Mușatin și codrul	337
Din valurile vremii... ..	348
Nu mă înțelegei	349

1881

Scrisoarea I.....	351
Scrisoarea II	357
Scrisoarea III	360
Scrisoarea IV	370
Scrisoarea V	376
În zădar în colbul școlii... ..	382
Gelozie.....	383
Iar când voi fi pământ	386

1882

Glossă	388
Odă (în metru antic).....	391
Renunțare	392
Peste codri sta cetatea... ..	394
Ochiul tău iubit	402
Somnoroase păsărele... ..	404
Diana	405
Ce te legeni... ..	407
{Un Phoenix e o pasăre-n vechime}	409
La mijloc de codru.....	411
{Eterna pace}	412
{Floare de tei}.....	414
{Aceași moarte}	418
{O stea în reci nemărginiri}	420
Și oare tot n-ați înțeles... ..	421
Să fie sara-n asfințit.	423
Luceafărul	425

1883

Doina.....	443
S-a dus amorul... ..	446
Când amintirile... ..	449
Adio	451
Ce e amorul?	453
La steaua	455
Pe lângă plopii fără soț... ..	456
Și dacă... ..	458
Lasă-ți lumea... ..	460
De-or trece anii... ..	463
Din noaptea... ..	464
De ce nu-mi vii	465
Mai am un singur dor.	467
<i>Note</i>	471
<i>Bibliografie</i>	589
<i>Legende la ilustrații</i>	592
<i>Indice de titluri</i>	593

LA MORMÂNTUL LUI ARON PUMNUL

Îmbracă-te în doliu, frumoasă Bucovina,
Cu cipru verde-ncinge antică fruntea ta;
C-acuma din pleiada-ți auroasă și senină
Se stinse un luceafăr, se stinse o lumină,
Se stinse-o dalbă stea!

Metalica vibrândă a clopotelor jale
Vuieste în cadență și sună întristat;
Căci, ah! geniul mare al deșteptării tale
Păși, se duse-acuma pe-a nemuririi cale
Și-n urmă-i ne-a lăsat!

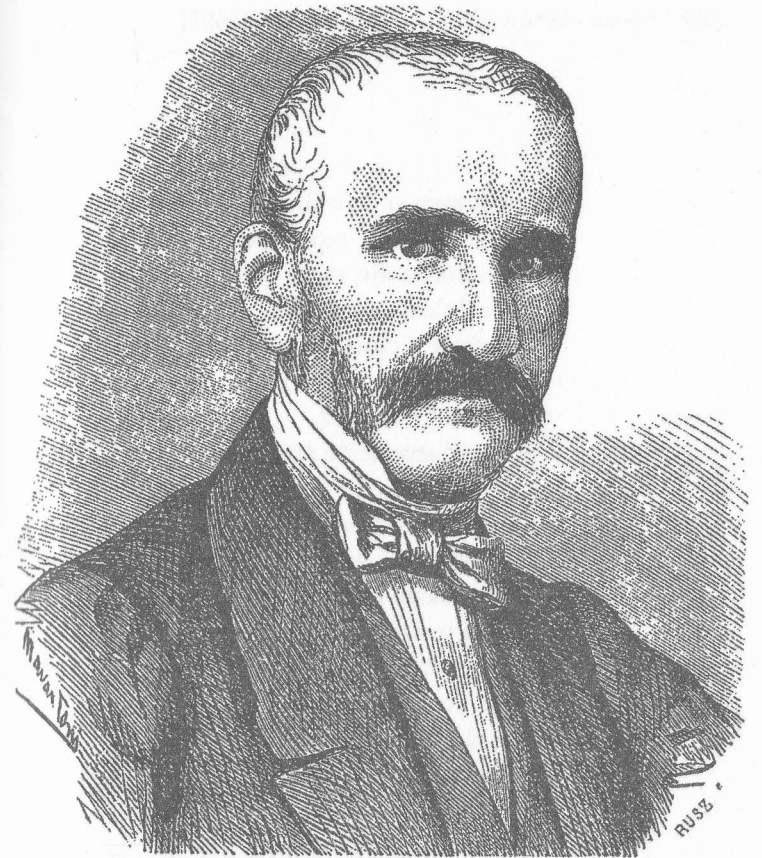
Te-ai dus, te-ai dus din lume, o! geniu nalt și mare,
Colò unde te-așteaptă toți îngerii în cor,
Ce-ntoană tainic, dulce a sferelor cântare
Și-ți împletesc ghirlande, cununi mirositoare,
Cununi de albe flori!

Te plânge Bucovina, te plânge-n voce tare,
Te plânge-n tânguire și locul tău natal;
Căci umbra ta măreață în falnica-i zburare
O urmă-ncet cu ochiul în tristă lăcrimare
Ce-i simț național!

Urmeze încă-n cale-ți și lacrima duiosă,
Ce junii toți o varsă pe trist mormântul tău,
Urmeze-ți ea prin zboru-ți în cânturi tânguioase,
În cânturi răsunânde, suspine-armonioase,
Colò, în Eliseu!...

[1866] (*Lăcrimioarele învățăceilor...*, 15/27 ianuarie 1866)

Aron Pumnul (1818–1866), desen apărut pe prima pagină
a revistei *Familia*, nr. 15, din 25 mai/6 iunie 1866

De-aș avea și eu o floare
Mândră, dulce, răpitoare,
Ca și florile din mai,
Fiice dulce-a unui plai,
Plai răsând cu iarbă verde,
Ce se leagănă, se pierde,
Undoind încetișor,
Șoptind șoapte de amor;

De-aș avea o florică
Gingașă și tinerică,
Ca și floarea crinului,
Alb ca neaua sânului,
Amalgam de-o roz-albie
Și de una purpurie,
Cântând vesel și ușor,
Șoptind șoapte de amor;

De-aș avea o porumbiță
Cu chip alb de copiliță,
Copiliță blândișoară
Ca o zi de primăvară,
Cătu-ți ține ziulița

I-aș cânta doina, doinița,
I-aș cânta-o-ncetișor,
Șoptind șoapte de amor.

[1866] (*Familia*, II, 6, 25 februarie/9 martie 1866)

Ca a nopții poezie,
Cu-ntunericul talar,
Când se-mbină, se-mlădie
C-un glas tainic, lin, amar,
Tu cântare întrupată!
De-al aplauzelor flor,
Apărând divinizată,
Răpiși sufletu-mi în dor.

Ca zefirii ce adie
Cânturi dulci ca un fior,
Când prin flori de iasomie
Își sting sufletele lor.
Astfel notele murinde
Blânde, palide, încet,
Zbor sub mâna-ți tremurânde,
Ca dulci gânduri de poet.

Sau ca lira sfărâmată,
Ce răsgeme-ngrozitor,
Când o mână înghețată
Rumpe coardele-n fior,
Astfel mâna-ți tremurândă

Carlotta Patti (1840–1889)

Bate-un cântec mort și viu,
Ca furtuna descrescândă
Care muge a pustiu.

Ești tu nota rătăcită
Din cântarea sferelor,
Ce eternă, nefinită
Îngerii o cântă-n cor?
Ești ființa-armonioasă
Ce-o gândi un serafin,
Când pe lira-i tânguioasă
Mâna cântecul divin?

Ah, ca visul ce se-mbină
Palid, lin, încetișor,
Cu o rază de lumină
Ce-arde geana ochilor;
Tu cântare întrupată!
De-al aplauzelor flor
Dispărând divinizată,
Răpiși sufletu-mi în dor.

[1866] (*Familia*, IV, 29, 18/30 august 1868)

FRUMOASĂ-I...

În lacul cel verde și lin
Răsfrânge-se cerul senin,
Cu norii cei albi de argint,
Cu soarele nori sfâșiind.
Dumbrava cea verde pe mal
S-ogîndă în umedul val,
O stâncă stârpită de ger
Înalț-a ei frunte spre cer.
Pe stânca sfărmată mă sui,
Gândirilor aripi le pui;
De-acolo cu ochiul uimit
Eu caut cold-n răsărit
Și caut cu sufletul dus
La cerul pierdut în apus.
Cobor apoi stânca în jos,
Mă culc între flori cu miros,
Ascult la a valului cânt,
La geamătul dulce din vânt.
Natura, de jur împrejur,
Pe sus e o boltă de-azur,
Pe jos e un verde covor,
Țesut cu mii tinere flori.
Văd apa ce tremură lin
Cum vântul o-ncruntă-n suspin,